

A mai nő elhelyezkedése

Sok egyéb gondunk, bajunk és a világ sok más problémája mellett, mint egy sötét, fojtogató felhő, kísért ez a kérdés. Hiába húnyjuk be a szemünket, hiába kergetjük, újra és újra előtérbe to-lakszik és figyelmet követel

Nem egy-két nőről van szó, sem divatáramlatról, hanem millió leány és asszony sorsáról, akiket egyik helyzetben is, másikban is felmagasztaltak és meghurcoltak, csak helyet adni nem tudtak nekik. Probémáik mindannyiunké, gyerekünké is, aki hozzánk sir kenyér-ért, szülőinké, akiket nekünk kell eltartani; nemkülönben a férfiaké, mert mélyről indul ki ez a kérdés és hozzátartozik anyjuk, testvé-rük, asszonyuk sorsa is.

Elhelyezkedésük szerint három helyzetben találhatjuk meg a nőt. Mint „dolgozó nőt”, aki munkájából tartja fenn magát, mint „házi nőt”, akiről családja gondoskodik és mint „prostituáltat”, aki testének árúbabocsátásából él. Nem úkeletű típus egyik sem, az egyes alakokat megtaláljuk minden korban, ha mindjárt a dolgozó-nőt „rabnőnek”, vagy „gubernátnak” s a prostituáltat „heterának”, vagy „metresznek” hívták is.

Míg a világ arcát a tiszta asszonyok és anyák nagy sokasága szépítette, míg mint erős szép pillérek, a régi világot tartották egy-be és hirdették annak újból és újból való megújulását, addig ez a kérdés elsikkadt, de mióta a dolgozó nők és a prostituáltak száma annyira megnövekedett, azóta erről napirenden vannak a vitatkozá-sok.

Támadják a dolgozó nőt, a hivatásáról megfélemezettet, a csa-ládra alapított világ megrontóját, — másik részen támadják a há-zinőt, a bábút, aki a mai küzdelmes életben csak terhet tud jelen-tani és ostorozzák legfőképp a prostituáltat, akinek könnyű pénz-szerzési módja arculcsapása minden szép-jó emberi törekvésnek s szemérmetlen hívalkodása megfertőzi a becstelen életre nem kény-szeredetteket is.

El kell ismernünk, hogy nem mindenki maga választ sorsot magának és nem hinném, hogy lenne nő, ki ne becsülne többre egy gondtalan, kényelmes, mindmáig megbecsült családi életet a dolgozó nők függetlenségénél, vagy amazok kétes értékű sikereinél.

Nem volt-e kényelmesebb ősanyáinknak, akik, ha asszonyokká lettek, gyermeket szültek és neveltek, amivel teljesítették kötelessé-güket úgy maguk, mint a családdal és a társadalommal szemben. Eletük szépen, zökkenő nélkül, legalább hivatásprobléma nélkül telt el. — Mit láthatunk ma? hogy ez a hivatás, asszonnyá, anyává lenni nem mindenki számára elérhető és ha eléri egy nő, nem je-lenti mindig a probléma megoldását is. Láthatjuk, hogy ezen belül

is kísért a létfenntartás, vagy családfenntartás kötelessége, hogy a mai kor széttörte a családi élet kereteit és bevitte oda elsősorban a dolgozó nő alakját.

A probléma megérdemli, hogy bővebben foglalkozzunk vele és közelebbről megnézzük alakjait. Nézzük a dolgozó nőt!

Nagyon elszaporodott fajta. Cselédünk is az, testünk, lelkünk gondozója, máshol fellebvalónk, bajtársunk avagy ellenlábásunk. Megtaláljuk úgy a mosóteknő mellett, mint a bírói székben vagy a tejeskocsi bakján és talán nincs oly foglalkozás, amelyen ne kísérleteztek volna a dolgozó, a munkájukból megélni akaró nők.

Bántják a dolgozó nőt, felforgatóknak, az emberi önzés, az „egyedülvaló ember” feltámasztóinak hirdetik, sokan bűnösebbeknek tartják a prostituálnál. Elfoglalják a helyeket a hivatalokban, az életben mindenütt. Versenyársak, sokszor gyűlölködő ellenfelek lesznek a nők, akiket szeretésre és szeretettetésre, ennek az érzésnek istápolására és a családi élet összetartására teremtett az Isten.

A dolgozó nő felszabadul, önálló lesz. Előtérbe kerül benne az önző „én”, magukat a családtól, erkölctől, társadalom ítéletétől függetlenítő önző ember, a „mindent magam és mindent magamért” elv embere. Bár élhetnek női hivatásuknak, bár megőrizhetik régi lelkületüket, igazat kell adnunk, hogy az új helyzet deformáló hatással van és a függetlenség érzése magával hozza az átalakulást. Azét is, aki a család fennhatósága alatt marad és azét is, aki azonkívül, hogy dolgozónő, családaya és feleség.

A legszelídebb, a legnyárspolgáribb családból származó is megváltozik, ha dolgozónővé válik. Talán önállóbb lesz, talán emberibb, talán boldogabb is, de hogy az igazi női hivatás, a közösségért élő, a közösségért dolgozó, áldozatot hozni tudó, jó anya, jó feleség és a családi élet fentartója maradna, az kétséges.

A dolgozónők letörésére törekedni, egyelőre hiábavaló. Senki sem hívta, senkisé nevelte erre őket és egyszerre itt voltak, amint a kényszerűség és alkalomadódás kitermelte őket. Bűnül sem róhatják fel törtetésüket, avagy bűn az, hogy harcos lények, hogy élethez ragaszkodók, akik nem akarnak kidőlni a sorból, mert véletlenül nőnek születtek. Nem szívesen látottak a dolgozónők, nem is áldásosak, de mégis arra utaltak, hogy eltartásukról saját maguk gondoskodjanak, túrni kell őket.

Nézzük „ellenlábását” a „házinőt”. Itt csúcsosodik ki a probléma kettőjük között. Dolgozónő vagy házinő legyen-e a nő? A harmadik fajta a prostituált eszik a problémánál, mintán nem bizonyítható be helyzetének kényszerűsége.

(Csak megemlítem a női elhelyezkedés harmadik lehetőségét, de szükségességét elismerni nem lehet). Avagy látunk-e többgyermekes, elnyűtt családayát a prostitúáltak között, ha előzőleg nem az volt s látunk-e nélkülöző, sorscsapásoktól sújtott nőt közöttük, akinek minden jogcíme megvolna hozzá? Nem. A vergődő, az összetört ember előbb nyúl a méregpohárhoz, mint ehez a kenyérhez. Nem

a kényszerűség hajtja prostitúcióhoz a nőket, hanem a meglevő létezetőség élnivágája a könnyűszerrel való életre és nem a rossz sors, hanem a sorsuk jobbá tétele.

Megható történeteket mesélnek a prostituáltakról, önfeláldozásukról, jószívűségükéről, hogy családjukat, barátait, mindenkit megsegítenek. Mind szép és jó, de vajjon megtehetnék-e ugyanazt a jótéteményt, ha öregek, betegesek, csúfak és már munkára sem keltenek? Egészen bizonyos, hogy előbb találunk gondtalan élvágó, hívalkodnivágó nőket a prostituáltak között, mint nyomorgó sorsüldözötteket. És ezerszeresen bebizonyítható, hogy nem nélkülözés, hanem elsősorban a hajlam, azután az erkölcsi érzék bomlottsága és végül, de nem utolsókép a rossz példa visz erre az életre, ezt bizonyítja az, hogy ha kiemelik, tisztességes keresethez juttatják a prostituáltat, újra visszaesik előbbi életébe.)

Nézzük tehát a „házinőt”. Nem a régi házinőt, a minden idők eszményét, anya és feleség típusát, aki a háremben is tiszteletet követelő, egyedülvaló fő-főasszony volt, aki a primitív népeknél, (különösen keleten, hol a házimunkát is férfiak végzik) csak kézimunkázna, gyermekeikkel foglalkoznak és asszonyuk a férjüknek. Nem ezekről van szó, hanem a mai házinőről (a miénkről), aki ha nem született véletlenül gondmentes luxusnőnek, a mellette kiáltozók ellenére is kissé időmulta egyén.

De nem kiáltoznak mellettük, ó távolról sem, sőt azok sem, akik, a dolgozó nőt támadják. Csak megakad a szem a házi nön, s valami zavart tűnődés mutatja, hogy valami nincs rendjén körülöttük. Mintha az a szem kérdezné: „mi lesz veletek? még sem tudtok segíteni magatokon?” Látszik, hogy valahogy nem ebbe a világba valók, gyengék, nem megélni valók, akikért össze kell fogni szülőnek, férjnek, testvérnek, rokonnak, hogy felszínen tudjanak maradni.

Eszményiek, szépek, míg gondoskodni tudnak róluk, de mihelyt nyűgöt jelent eltartásuk, csúffá, ellenszenvenné válnak. Igazi nők, helyénvalóak, anyák és feleségek, csak éppen az a baj, hogy napról-napra egyre kevesebb helyük lesz. Avagy akad-e férfi, ki a mai küzdő világban vállalni tudja őket, — a családfenntartás kötelességét? Nem, akkor már inkább a dolgozó nő-társ, sőt a prostituált mellé áll. A házinő luxus és ezt a luxust ma egyre kevesebb ember engedheti meg.

Ez az igazság és ez a vélemény a mai nő típusokról. Látjuk, hogy csak a vélemények halmozódnak, de kiút nincs. Józan eszű ember a káoszt növelő „dolgozó nőt” megoldásnak ismerheti el...

Boldog idő volt, amikor a szülők eltervezgettek a gyermekeikről és pályaválasztásukról. Nem mintha nem terveznének többé a szülők és nem álmodoznának a fiatalok, nem is mintha elérhetetlenek lennének ezek a vágyak, csak éppen nem reálisak...

Megtörténik, hogy az ügyvédkisasszony férjhez megy, családanya lesz és a drága pénzen szerzett diploma levelesládájában porosodik. a beidegzett, életét, házasságát megrontó függetlenségi elvekkel együtt.

Másik esetben az ideális háziasszonynak nevelt, melegségre, családi életre vágyódó polgárlány hivatalnokká válik egész életére, magányosságra kényszerítve. Hiába ragaszkodunk a házi nőhöz, vagy a dolgozó nőhöz, ha az élet esetenként más és más elhelyezkedést kíván tőlük. Hiába eszményítjük az asszony, az anya hivatását, ha a sors kitalálja az anyát kenyeret keresni és hiába áradozunk a másiktól, ha éppen attól a garçon-nőtől gyermekeiért élő anyaságot és jó családi életet követel.

Érvelhetnek, lelkesíthetnek egyesek, szépek ezek az érvek mindkétrésről, csak éppen nem valósíthatók meg százszázalékiig. És soha sem szabad elfelejtenünk, hogy nem mi formázzuk ki a világ arcát, hiába egypár saját lehetőségétől elkábult ifjú zászlóbonthatatása, nem ők döntenek el, hanem azok, akik nem választhatnak életforma és életforma között.

A nő helyzetének kialakulása messze van. Most nem is ez a fontos, hogy mihez tartsuk magunkat, hanem, hogy azon a poszton, ahova állítottak bennünket, meg tudjuk állni a helyünket.

BÖRCSÖK ERZSÉBET
